

3. Hälsosamt byggande och samhällsplanering

3.1 Hur främjas kostnadseffektivt, hälsosamt och tryggt byggande genom samarbete mellan olika förvaltningsområden?

Belopp: 250 000 €

Tidsplan: Utredningsresultaten ska finnas tillgängliga i början av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Riksdagens revisionsutskott har utrett fukt- och mögelskador och konstaterat att det är fråga om ett betydande nationellt problem. Vid planering, byggande och underhåll sker misstag och förekommer brister. Utskottet fäste även uppmärksamhet vid bristerna i bedömningen av hälsoförhållandena i byggnader. Riksdagen kräver att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra förutsättningarna för forskning och utveckling inom byggbranschen, så att den stora betydelse som byggnader har för människors välbefinnande och nationalekonomin beaktas bättre än för närvarande i beslutsfattandet.

I projektet ska man analysera misstag som skett, orsakerna till dem och hur man utöver att rätta till misslyckade lösningar inom byggande och underhåll också kan skapa nya verksamhetsmodeller (bl.a. i fråga om processer, metoder och material) och innovationer som kan utnyttjas nationellt och omvandlas till kommersiella produkter.

Ministerierna anser att kunskapsutveckling och fortsättande av pågående utvecklingsåtgärder inom utbildningen är viktigt även på de olika nivåerna av grundutbildningen och den yrkesinriktade fortbildningen. Även åtgärder för kunskapsutveckling av den praktiska prestationsnivån för olika byggnadsarbeten är nyttiga. Som exempel på detta vore det bra att utreda möjligheterna att göra utförarna av byggnadsarbete förtrogna med de faktorer som väsentligt inverkar på säregenskaperna och kvaliteten hos byggobjekten och som kan anses påverka hur hälsosamma och trygga byggnaderna är.

Forskningsfrågor:

- Genom vilka medel kan nya verksamhetsmodeller (bl.a. i fråga om processer, metoder och material) och innovationer omvandlas till kommersiella produkter för reparation av byggnader?
- Vilka exponeringar och andra faktorer i byggnaden (hur mätts och hur kraftigt) hänger samman med a) symtom i luftvägarna, b) allmänna symtom, c) ny astma och d) miljökänslighet? Vilken betydelse har samverkan av de ovan beskrivna exponeringarna för symtom hos människan?
- Vilka effekter har de åtgärder som syftar till att förebygga olika typer av ohälsa, bl.a. luftrenare, tätningreparation och städning efter renovering?
- Hur ska ledarskapet och kvalitetskriterierna förnyas?
- Hur ska byggnadsarbetare göras förtrogna med de faktorer som på ett centralt sätt påverkar särdragen och kvaliteten hos byggobjekten och som kan anses påverka hur hälsosamma byggnaderna är?
- Hur kan frågor om trygghet inkluderas mer övergripande och systematiskt än tidigare i branschens grundutbildning och fortbildning med hjälp av material som redan används och som samlats in genom brett förvaltningsövergripande samarbete (www.turvallinenkaupunki.fi)?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Riksdagens revisionsutskotts publikation 1/2012: Rakennusten kosteustal homeongelmat web.eduskunta.fi/dman/Document.phx?documentId=er28612160849612

Informationsproduktionens huvudsakliga form: sådan information inklusive analyser av lägesbilden som stöder strategigenomförandet.

3.2. Kostnadseffektivt miljö- och hälsoskydd samt tjänster för högkvalitativt byggande från ett samservicekontor nära kommuninvånarna – hur samordnas en splittrad förvaltning?

Belopp: 150 000 €

Tidsplan: Preliminära resultat behövs redan under genomförandet av projektet 2015. Resultaten ska vara tillgängliga så snabbt som möjligt, gärna i början av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

I projektet utreds möjligheten att samla vissa för kommunen lagstadgade myndighetsuppgifter i samverkande organisationer för att skapa resurseffektivitet, synergifördelar och god kvalitet. Kärnfrågan i utredningen är uppgifter som på flera ministeriers (miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet) vägnar utförs i kommunerna. Det finns skäl att i ett gemensamt projekt utvärdera det framtida utförandet och kommunens roll i det. I utredningen granskas uppgifterna miljöskydd, miljö- och hälsoskydd, byggnadstillsyn och avfallsmyndigheten tillsammans samtidigt som även landsbygdsmyndigheten och räddningsverket som regionaliserats separert tangeras. I Finland finns några samarbetsområden där de tre först nämnda verksamheterna redan har samlats i samma organisation. För närvarande pågår en utredning av att samla byggnadstillsynen i samarbetsområden. Att utveckla byggnadstillsynen till en överkommunal myndighet kommer att få betydande konsekvenser för utförandet av uppgifterna inom miljöskyddet och miljö- och hälsoskyddet.

Miljö- och hälsoskyddet har ordnats i samarbetsområden som i många regioner finns i anslutning till primärvården eller till och med sjukvårdsdistriktet eller som är samkommuner för folkhälsoarbete. I och med reformen av socialvården och hälso- och sjukvården kommer de samkommuner som producerar primärvårdstjänster att ändras och ändringarna kommer även att påverka hur miljö- och hälsoskyddet organiseras i kommunen. Miljöskyddet ingår i flera samarbetsområden för miljö- och hälsoskydd eller utförs parallellt med byggnadstillsynen. När det gäller miljöskyddet har trycket på en mer systematisk samverkan mellan kommunerna ökat.

Inom miljö- och hälsoskyddet utreds för närvarande om vissa delområden inom tillsynen kan överföras från kommunerna till staten (konsumentssäkerhet, djurskydd, livsmedelstillsyn), vilket kan leda till att storleken på kommunens tillsynsenhet blir mindre. Jord- och skogsbruksministeriet finansierar en utredning av förstatligande av livsmedelstillsynen och konsekvenserna av detta för miljö- och hälsoskyddet. Utredningen genomförs i början av 2015. Inom miljöskyddet utreds en motsvarande omfördelning av uppgifterna och den genomförs delvis redan vid revisionen av miljöskyddslagen.

Forskningsfrågor:

- Har kommunernas relativt små myndighetsenheter med överlappande uppgifter möjlighet till närmare samarbete än tidigare t.ex. i samma organisation?
- Vilken kostnadseffektivitet och kvalitet har en gemensam myndighetsenhet och vilka förutsättningar finns det att samarbeta med andra än kommunens förvaltningsområden jämfört med om verksamheterna ordnas separat i olika samarbetsområden?
- Hur inverkar utvecklingen av kommunernas uppgifter på klienterna och utförandet av de uppgifter som statens regionalförvaltningsmyndigheter har?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Det strukturpolitiska programmet kräver en sammanlagd minskning på en miljard euro i kommunernas verksamhetsutgifter på 2017 års nivå. Projektet producerar information och samlar synpunkter som grund för utvecklingen av de nämnda uppgiftsområdena. Utredningen har också en koppling till ämbetsverksutredningsprojektet inom central- och regionförvaltningen (Virsu) där man granskar rollen och arbetsfördelningen för statens regionförvaltning och utarbetar utvecklingsförslag. Utredningen behövs snabbt även för att man för närvarande i enlighet med målen för det strukturpolitiska programmet också utreder hur byggnadstillsynen kunde ordnas som överkommunala enheter.

Informationsproduktionens huvudsakliga former: jämförelse av verksamhetsalternativen.

3.3. En god livsmiljö och samhällsstruktur genom samordning av markanvändning, boende, trafik, service och näringsgrenar

Belopp: 300 000 €

Tidsplan: Resultaten ska finnas tillgängliga före utgången av 2016.

Beskrivning och motivering av informationsbehovet:

Samhällsstrukturens lönsamhet, funktion och trivsamt i stadsregionerna främjas genom att markanvändning, boende, service och trafik samordnas och genom att särskilt ta hänsyn till livsmiljöns kvalitet, sociala konsekvenser och kostnadseffektivitet samt konsekvenser för företag. Enligt de ställningstaganden som läggs fram i parlamentariska energi- och klimatkommitténs betänkande (Energi- och klimatfärdplan 2050) är det ändamålsenligt för Finland att främja förtätning av samhällsstrukturen och att effektivisera planläggningen av stadsregioner och att på lång sikt sträva efter betydande utsläppsminskning vid planeringen av trafiksystem. Vid planeringen av valbara styrmedel är utgångspunkten att granska helheter eller olika mål samtidigt.

Ett kolneutralt samhälle (bl.a. parlamentariska energi- och klimatkommitténs betänkande) och de regionala planeringsfrågorna (bl.a. metropollagstiftningen och metropolförvaltningen) förutsätter instrument för bedömningen av samhällskonsekvenserna. Särskilt med tanke på infrabyggande, trafikplanering och bostadsproduktion behövs dessa instrument som stöd för samhällsekonomiskt betydande beslut om trafikleds- och infraprojekt.

Lösningar som påverkar byggandet av stadsregioner beaktar med tanke på låga koldioxidutsläpp och god livsmiljö viktiga beslut om minskning av trafikbehovet. Som stöd för beslutsfattandet behövs bättre bedömningsmetoder samt information om regionalt balanserad utveckling av samhällsstrukturen och det därtill hörande trafiksystemet. Målet är en sådan samhällsplanering och samordning av den som tar hänsyn till framtida utmaningar och beslutsfattande, så att målet ett koldioxidsnålt samhälle och en god livsmiljö kan nås. Med tanke på uppnåendet av målet är bl.a. tillgänglig kollektivtrafik samt promenader och cyklande, förutsättningarna att producera lokal energi och skapandet av möjligheter till småskalig produktion viktiga planerbara och styrbara egenskaper.

När det gäller detaljplanering och byggande kräver en övergång till nära-nollenergibyggande att innehållet vid planeringen och i sättet att presentera den utvecklas särskilt för att lösningarna för och styrningen av produktionen av småskalig energiproduktion och dess nybyggnads läge ska vara ändamålsenliga.

När samhällen utvecklas och byggs är det viktigt att även ta hänsyn till miljöhygienfrågor. Det är också viktigt att beakta vad exempelvis övergången till nära-nollenergibyggnader (NZEB) innebär för detaljplaneringen, kompletterings- och reparationsbyggandet och för att hålla fastigheter funktionsdugliga. Dessutom finns det behov av att i allt byggande och särskilt vid kompletteringsbyggande och tillbyggnad effektivisera användningen och utnyttjandet av ekologiska byggmaterial. Utöver småskalig energiproduktion är en viktig fråga att minska trafikbehovet genom en ändamålsenlig placering av verksamheterna samt genom att stödja användningen av elbilar.

En god livsmiljö och samhällsstruktur eftersträvas genom att samordna markanvändning, boende, trafik, service och näringsgrenar. Dessutom utvecklas helhetsbetoningen av processen som stöd för lösningarna.

I projektet bedöms de nuvarande processerna och strukturerna och deras uppföljning och utvecklingsbehov. Dessutom bedöms användbarheten av nytto-/kostnadsförhållandet som mätinstrument samt framläggs ett konkret förslag till sådana alternativa mätinstrument för trafikprojekt som stöder samordningen.

Forskningsfrågor:

- Hur främjas och upprätthålls en god livsmiljö och samhällsstruktur genom samordning av markanvändning, boende, trafik, service och näringsgrenar?
- Hur ska anknytande processer och styrmedel samordnas för att främja låga koldioxidutsläpp och vilka strukturella förändringar och förvaltningsövergripande partnerskap behövs för att skapa och upprätthålla en god livsmiljö?
- Hur ska områdenas olika utveckling (metropolområde, centralort i landskapet, glesbygd) beaktas i processen?
- Hurdana bedömningsmetoder och mätinstrument kan utnyttjas vid beslut om betydande projekt som gäller strukturen för trafikleder och samhället? Användbarheten av nytto-/kostnadsförhållandet, som är det mätinstrument som används för närvarande, vid planeringen av trafikprojekt för en enhetlig samhällsstruktur utvärderas och alternativa metoder för konsekvensbedömning som ersätter nytto-/kostnadsförhållandet föreslås.
- Är den nuvarande uppföljningen av utvecklingen av samhällsstrukturen tillräcklig? Är de befintliga processerna tillräckliga för att garantera att samhällsstrukturen utvecklas i rätt riktning (särskilt i stadsregioner)?

Eventuella länkar till statsrådets strategier och annan utrednings- och forskningsverksamhet: Parlamentariska energi- och klimatkommitténs betänkande (Energi- och klimatfärdplan 2050).

Informationsproduktionens huvudsakliga former: Typen av information som produceras är framför allt framsynsinformation, bakgrundsteckning, jämförelse av verksamhetsalternativ samt kostnadsanalyser.